

Millainen tollerin luonteen pitäisi olla?

Tollerin luonne rotumääritelmässä

Rotumääritelmässä tollerin käyttötarkoitusta kuvataan seuraavasti: *"Noutaja, joka juoksee, hyppii ja leikkii rantaviivan tuntumassa aivan sorsien näkyvillä, katoaa ajoittain näkyvistä ja ilmestyy jälleen. Metsästäjä pysyttelee piilossa ja heittää koiralle keppejä tai palloa, jotta se liikkuu oikealla tavalla. Koiran leikkisä toiminta herättää sorsien uteliaisuuden ja houkuttelee ne ampumaetäisyydelle, minkä jälkeen koira noutaa kuolleet ja haavoittuneet linnut"*

Rotumääritelmässä tollerin luonnetta kuvataan taas seuraavasti: *"Erittäin älykäs, helposti koulutettava ja hyvin kestävä. Vahva ja taitava uimari, synnynnäinen ja sisukas noutaja sekä maalla että vedessä. Koira säntää liikkeeseen heti saadessaan pienimmänkin merkin siitä, että sen odotetaan noutavan jotakin. Suuri noutohalu ja leikkisyys ovat välttämättömiä ominaisuuksia novascotiannoutajan työssä."*

Hylkääväksi virheeksi luetaan *"Vihaisuus tai liiallinen arkuus sekä selvästi epänormaali käyttäytyminen."*

Luonnetavoitteet ja MH

Jalostuksen tavoiteohjelmassa tollerin jalostuksen tavoitteeksi luonteen osalta on kerrottu seuraavaa: *"Novascotiannoutaja on monipuolinen harrastuskoira, jolla tulee myös tulevaisuudessa säilyä kyky toimia noutajana sekä lintuja houkuttelevana metsästäjän apurina."* sekä *"Luonteen ja temperamentin tulee olla älykäs, leikkisä ja kestävä. Arkuus ja aggressiivisuus ovat ei-toivottuja luonteenpiirteitä noutajalle."*

Luonnetoiveita on siis älykäs, leikkisä, kestävä ja sisukas. Leikkisä koira on useimmiten myös peloton, utelias ja sosiaalinen. Nämä samat ominaisuudet löytyvät varmasti myös sisukkaalta noutajalta. Älykyyttä ja kestävyttä ei sellaisenaan MH-kuvauksessa mitata, tosin kestävyys voi tarkoittaa myös sisukasta. Utelias ja rohkea koira on oppivainen ja helpompi kouluttaa, joten sen voisi ajatella olevan myös älykäs.

Arkuus - rohkeus

Arkuus ei ole toivottava piirre tollerilla. Arkuutta ja liiallista pehmeyttä tuntuu esiintyvän rodussa jonkin verran, mutta mitään tilastoa aiheesta ei ole. Lisäksi nettikeskusteluissa nousee säännöllisesti esiin, että tollerit saattavat kehittää fobioita erilaisia asioita kohtaan, yleisemmin ääniä kohtaan. Lumien tippuminen katolta, seinien paukkuminen pakkasilla tai joku hyvin mitättömältä kuulostava ääni saattaa aiheuttaa suhteettomia pelkoreaktioita. Pelkoreaktio ilmenee yleensä levottomuutena, läähätyksenä, tärinästä tai toimintakyvyttömyytenä.

MH-kuvauksessa arkuus ja liiallinen pehmeys saattaa näkyä eri tavoin. Koira ei leiki, pelottavissa osuuksissa (haalari, räminä ja aaveet) koiran palautuminen kestää ja koira tarvitsee paljon tukea mennäkseen katsomaan niitä. MH:ssa kannattaakin kiinnittää huomiota koiran uteliaisuuteen ja jäljelle jääviin pelkoihin. Kuinka itsenäisesti koira menee tutustumaan haalariin, räminään ja aaveisiin vai pitääkö sitä houkutella paljon. Pystyykö koira kuitaamaan pelottavan asian, kun on siihen tutustunut vai tarvitseeko se aikaa palautumiseen (6d ja 7c).

Oheisissa kuvissa on harmaalla pohjalla tollereiden ihanneprofiili ja lihavoituna keskiarvo. Keskiarvoon on laskettu vuoden 2018 loppuun mennessä kuvatut tollerit, joita on 253kpl. Keskiarvoihin ei ole laskettu keskeyttäneiden tollereiden tuloksia. Useimmiten keskeyttäminen MH-

kuvauksessa tapahtuu haalarilla tai räminällä, kun koira ei palaudu niistä. 16 tollerilla on keskeytetty kuvaus vuoden 2018 loppuun mennessä eli keskeytysprosentti on n. 6%.

Jos verrataan tollereiden keskiarvoa ihanteeseen pelkoreaktio haalarilla (6a.) ja räminällä (7a.) on tollereilla tällä hetkellä ihanteessa. Samoin jäljelle jäävä pelko haalarilla (6d.) ja räminällä (7c.) on keskiarvon mukaan ihanteessa. Aaveilla (8c.) nähdään ihannetta enemmän pelkoa ja samoin aaveilla nähdään ihannetta vähemmän uteliaisuutta (8d.). Haalarilla uteliaisuutta (6c.) on hieman ihannetta vähemmän, mutta räminällä (7b.) mennään ihanteessa.,

	1	2	3	4	5
6a. YLLÄTYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsettaan haalarista	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
6d. YLLÄTYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihtelua tai väistämistä	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
6e. YLLÄTYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta haalariin	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria väh. kahdella ohituskerralla	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla
7a. ÄÄNIHERKKYYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsettaan	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
7c. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihteluita tai väistämistä	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
8c. AAVEET Pelko	On ohjaajan edessä tai sivulla	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, pientä välimatkanottoa	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, vaihtelee paon ja kontrolliin välillä	On enimmäkseen ohjaajan takana, vaihtelee paon ja kontrolliin välillä	Peruuttaa enemmän kuin taluttimen mitan tai lähtee paikalta / Pakenee

Pelko MH-kuvauksessa. Ihanne harmautettu ja tollereiden keskiarvo lihavoituna.

	1	2	3	4	5
6c. YLLÄTYS Utelaisuus	Menee haalarin luo, kun se on laskettu maahan/ Ei mene ajoissa	Menee haalarin luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koira	Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä	Menee haalarin luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	Menee haalarin luo ilman ohjaajan apua
6e. YLLÄTYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta haalariin	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria väh. kahdella ohituskerralla	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla
7b. ÄÄNIHERKKYYS Utelaisuus	Ei mene katsomaan	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koira	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja seisoo sen vieressä	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	Menee räminälaitteen luo ilman apua
7d. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta väh. kahdella ohituskerralla	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa väh. Kahdella ohituskerralla
8d. AAVEET Utelaisuus	Menee katsomaan, kun ohjaaja on ottanut avustajalta hupun pois / Ei mene ajoissa	Menee katsomaan, kun ohjaaja puhuu avustajan kanssa ja houkuttelee koira	Menee katsomaan, kun ohjaaja seisoo avustajan vieressä	Menee katsomaan, kun ohjaaja on edennyt puoleenväliin	Menee katsomaan ilman apua

Utelaisuus MH-kuvauksessa. Ihanne harmautettu ja tollereiden keskiarvo lihavoituna.

MH-kuvauksen ampumisessa (10.) mitataan ääniarkuuden lisäksi koiran kuormittumista kuvauksessa. Arjessa ääniin reagoimaton koira voi MH-kuvauksessa pelätä laukauksia. Koira ei palaudu tarpeeksi aiemmista ”pelotteluista” ja ampuminen on ns. viimeinen pisara. Tollereilla ampumisen keskiarvo on ihanteessa, mutta 10% kuvatuista on saanut ampumisesta 5 eli koira on pelokas.

10. AMPUMINEN	Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja sen jälkeen täysin välinpitämätön	Häiritsevyyttä lisääntyy leikin/passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitämätön	Kiinnostuu laukauksista, yleisöstä tms, mutta palaa leikkiin/passiivisuuteen	Keskeyttää leikin/ passiiv., lukkiutuu yleisöä, laukauksia tms kohden, ei palaa leikkiin/ passiivisuuteen	Häiriintynyt, pelokas / Yrittää paeta / Ohjaaja luopuu ampumisesta
---------------	---	---	---	---	--

Ampuminen MH-kuvauksessa. Ihanne harmautettu ja tollereiden keskiarvo lihavoituna.

Sosiaalinen arkuus

Yhdistyksen sivuilla tollerin sosiaalisuudesta kerrotaan seuraavaa: *”Tollerin kuuluu suhtautua kaikkiin ihmisiin hyväntahtoisesti. Silti oma perhe on tollerille se kaikkein tärkein ja vieraat ihmiset ovat monelle tollerille täysin yhdentekeviä. Tollerit siis voi olla pidättyväinen vieraita kohtaan, mutta se ei saa missään tapauksessa olla arka tai aggressiivinen.”*

Moni käsittää pidättyvyyden hieman eri tavalla. Onko pidättyväinen koira välinpitämätön ihmisiä kohtaan eli koira ei viihteitä vieraita ihmisiä kiinnosta, mutta ihmisten lähestyminen tai läheisyys ei haittaa. Vai onko pidättyväinen koira sellainen, joka haluaa tietoisesti pitää etäisyyttä vieraisiin ihmisiin. Välinpitämättömästi ihmisiin suhtautuva koira hyväksyy kontaktin vieraalta ihmiseltä.

MH-kuvauksen perusteella tollereiden sosiaalisuuden keskiarvo on ihanteessa.

	1	2	3	4	5
1a. KONTAKTI tervehtiminen	Torjuu kontaktia, murisee tai yrittää purra	Välttää kontaktia, väistä	Hyväksyy kontaktin vastaamatta siihen, ei väistä	Otaa itse kontaktia tai vastaa siihen	Mielistelevä kontaktinotossa, hyppiä, vinkuu, haukkuu, jne.
1b. KONTAKTI yhteistyö	Ei lähden vieraan ihmisen mukaan / Ei kokeilla	Lähtee mukaan haluttomasti	Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut TO:sta	Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostuu TO:sta	Lähtee mukaan hyvin innokkaasti, erittäin kiinnostunut TO:sta
1c. KONTAKTI käsittely	Torjuu murisemalla ja/tai yrittää purra	Väistää tai hakee tukea ohjaajasta	Hyväksyy käsittelyn	Hyväksyy ja ottaa kontaktia	Hyväksyy ja vastaa liioitellulla kontaktilla
9e. AAVEET Kontaktinotto aaveeseen	Torjuu kontaktia/ Ei mene ajoissa	Hyväksyy avustajan tarjoaman kontaktin, mutta ei vastaa siihen	Vastaa avustajan tarjoamaan kontaktiin	Otaa itse kontaktia avustajaan	Innostunutta kontaktinottoa avustajaan, esim. hyppiä tai vinkuu

Sosiaalisuus MH-kuvauksessa. Ihanne harmautettu ja tollereiden keskiarvo lihavoituna.

Leikkisyys

Novascotiannoutajien jalostuksen tavoiteohjelmassa leikkisyydestä sanotaan seuraavaa: *”Novascotiannoutajalta vaaditaan leikkisyyttä, jotta koira voi työskennellä rodulle ominaisella tavalla houkutellessaan lintuja. Leikkisyys ilmenee niin arjessa kuin työssäkin. Rodun edustajat ovat erinomaisia harrastuskoiria, kunhan omistajat muistavat hyväksyä leikkisyyden joskus mukanaan tuoman suoraviivaisuuden puutteen taikka koirien suoritteisiin lisäämät ylimääräiset huumorielementit.”*

Leikkisyyttä mitataan MH-kuvauksessa kohdissa 2a, 2b, 2c, 5a, 5c, 5d, 5e, 9a, 9b.

Ensimmäisessä leikkiosuudessa (2a) tollereiden leikkihalua on ihanteessa eli leikki aloitetaan nopeasti ja koira on siinä aktiivinen. Sen sijaan leluun tarttumisessa (2b) on puutteita. Ihanteessa koiran pitäisi tarttua leluun heti ja koko suulla. Keskiarvossa tarttuminen leluun tapahtuu viiveellä ja etuhampailla. Pitäisikö tähän kiinnittää huomioita? Voiko tällä olla vaikutusta myös riistan ottamiseen ja riistan kanto-otteeseen?

Puruotteen ja taisteluhaluun puutteita nähdään (2c) testinohjaajan leikkittäessä koira. Ihanteessa koiran pitäisi tarttua leluun ja vetää vastaan. Keskiarvon mukaan leluun tartutaan viiveellä, eikä vedetä vastaan.

Leikin pitäisi olla alussa ja lopussa (kohdat 2. ja 9.) samanlaista. Keskiarvossa nähdään leikkihalussa muutosta leikin toisessa osuudessa. Toisessa osuudessa nähdään, onko koira kuormittunut testin aikana. Kuormittuminen voi vaikuttaa koiran leikkihaluu.

Etäleikissä (kohta 5.) kiinnostus ja uteliaisuus menee ihanteessa, mutta leikkihalussa nähdään puutteita, kun etäisyys omistajaan kasvaa.

	1	2	3	4	5
2a. LEIKKI 1 Leikkihalu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/ vähenee	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen
2b. LEIKKI 1 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen	Ei tartu, nuuskii esinettä	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla	Tarttuu heti koko suulla	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista
2c. LEIKKI 2 Puruote ja taisteluhalu	Ei tartu esineeseen	Tarttuu viiveellä - irrottaa/pitää, ei vedä vastaan	Tarttuu, vetää vastaan, mutta irrottaa ja tarttuu uudestaan/ Korjallee otetta	Tarttuu heti koko suulla, vetää vastaan kunnes TO irrottaa	Tarttuu heti koko suulla, vetää tempoo, ravistaa - kunnes TO irrottaa
5a. ETÄLEIKKI Kiinnostus	Ei kiinnostu avustajasta	Tarkkailee avustajaa, välillä taukoja	Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja	Kiinnostunut avustajasta, yksittäisiä lähtöyrityksiä	Erittäin kiinnostunut avustajasta, toistuvia lähtöyrityksiä
5c. ETÄLEIKKI Utelaisuus	Ei saavu avustajan luo	Saapuu linjalle aktiivisen avustajan luo	Saapuu piilossa olevan puhuvan avustajan luo	Saapuu avustajan luo epäröiden tai viiveellä	Saapuu avustajan luo suoraan ilman apua
5d. ETÄLEIKKI Leikkihalu	Ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - voi tarttua varovasti, mutta ei vedä	Tarttuu, vetää vastaan, voi irrottaa ja tarttua uudelleen	Tarttuu, vetää vastaan, ei irrota
5e. ETÄLEIKKI Yhteistyö	Ei osoita kiinnostusta	Kiinnostuu, mutta keskeyttää	On kiinnostunut leikkivästä avustajasta	Kiinnostunut leikkivästä sekä passiivisesta avustajasta	Houkuttelee myös passiivista avustajaa leikkimään
9a. LEIKKI 2 Leikkihalu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/ vähenee	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen
9b. LEIKKI 2 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen	Ei tartu, nuuskii esinettä	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla	Tarttuu heti koko suulla	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista

Leikkisyys MH-kuvauksessa. Ihanne harmautettu ja tollereiden keskiarvo lihavoituna.

Lähteet:

Novascotiannoutajien jalostuksen tavoiteohjelma 2018-2022

Novascotiannoutajien rotumääritelmä

<https://www.tollerit.fi/tollerit/>

Novascotiannoutajien ihanneprofiili, [https://tollerit-fi-](https://tollerit-fi-bin.directo.fi/@Bin/5ec6173db91ab6e3cebb7798e5e08216/1571824255/application/pdf/450832/ihanneprofiili_tollerit.pdf)

[bin.directo.fi/@Bin/5ec6173db91ab6e3cebb7798e5e08216/1571824255/application/pdf/450832/ihanneprofiili_tollerit.pdf](https://tollerit-fi-bin.directo.fi/@Bin/5ec6173db91ab6e3cebb7798e5e08216/1571824255/application/pdf/450832/ihanneprofiili_tollerit.pdf)

Annamaija Hujalan artikkelit, julkaistu Tollerit -lehdessä 2/2019 ja 3/2019

Niina Roivainen